

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА – ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

*Н.В.Потривасєва, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

У статті приділяється увага результатам державної фінансової підтримки аграрних підприємств. При цьому висвітлюється ефективність виконання програм розвитку АПК Миколаївської області, що фінансуються з державного бюджету.

В статье уделяется внимание результатам государственной финансовой поддержки аграрных предприятий. При этом освещается эффективность выполнения программ развития АПК Николаевской области, которые финансируются из государственного бюджета.

Постановка проблеми. Нині в сільській місцевості України в основному завершено реформування відносин власності в плані роздержавлення, паювання землі та майна. Створено нові організаційно-правові форми господарювання, засновані на приватній власності на землю та майно. При цьому, незаперечним є той факт, що аграрний сектор національної економіки залишається невиведеним з кризової ситуації. Низька ефективність сільськогосподарського виробництва не забезпечує навіть простого відтворення. Споживання основних продуктів харчування на одну особу менше, ніж раціональні науково обгрунтовані норми, зокрема молока — на 40 відсотків, м'яса — на 52, яєць — на 24, плодів і винограду — на 52 відсотки. Забезпечити стабільну діяльність новостворених аграрних формувань нині непросто. Дається взнаки непідготовленість селян до роботи в ринкових умовах, низька платоспроможність більшості з них, відсутність послідовної державної політики щодо диспаритету цін, що зумовлює постійну нестачу фінансових ресурсів та обмежує діяльність і розвиток сільськогосподарських товаровиробників, замала фінансова підтримка держави та місцевих органів самоврядування.

Аналіз останніх досліджень. Проблема державного регулювання аграрної галузі та підвищення ефективності діяльності

сучасних підприємницьких структур в АПК привертала увагу багатьох учених (Є.І.Бойко, М.Я.Дем'яненко, К.П.Дудка, М.Ю.Коденська, О.В.Крисальний, П.О.Лайко та ін.), однак ці проблеми є актуальними і на сьогоднішній день. Подаються різні пропозиції щодо стратегії виходу аграрної галузі з кризового стану та надання фінансової допомоги з боку держави для розвитку агропромислового комплексу. Проте відсутність зваженої державної політики підтримки розвитку села та механізмів її реалізації призвели до тривалої економічної кризи в аграрній галузі. Ця проблема в аграрному секторі економіки є найбільш актуальною на рівні держави та окремих регіонів. Стан справ на селі і в агропромисловому комплексі вимагає невідкладного підвищення ролі держави у забезпеченні економічного зростання і добробуту аграріїв України.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення результатів фінансової підтримки підприємств та ефективності виконання програм розвитку АПК Миколаївської області, що фінансуються з державного бюджету в умовах сучасної ринкової економіки.

Виклад основного матеріалу. У Миколаївській області проблема державної фінансової підтримки в економічному зростанні агропромислового комплексу нині потребує особливого значення, що зумовлено насамперед сучасним станом розвитку АПК області та моделі економіки в цілому. За останні роки значно знизилися обсяги капіталовкладень в АПК. Так, інвестиції в АПК з усіх джерел фінансування за 2002-2004рр. скоротилися від 175 млн.грн. до 120 млн.грн., або в 1,5 раза, у сільське господарство — більше, ніж у 2 рази. Внаслідок цього в АПК сповільнились процеси відтворення та оновлення матеріально-технічної бази, що призвело до зростання в сільському господарстві частки ручної праці. Ці дані свідчать про те, що надана фінансова підтримка у 2002-2004рр. була занадто малою. Треба було приймати заходи щодо зростання ефективності використання державних коштів, направлених на розвиток АПК області. Такі кроки здійснювалися.

Таблиця 1

Обсяг фінансування з державного бюджету та рівень виконання програм розвитку агропромислового комплексу Миколаївської області у 2005 році

Програми	Запланований обсяг фінансування, тис.грн.	Профінансовано станом на 31.12.2005р., тис.грн.	Рівень виконання, %
Фінансова підтримка виробництва продукції тваринництва і рослинництва	7207,0	5512,1	76,5
Селекція в рослинництві	3550,0	3550,0	100,0
Фінансова підтримка підприємств АПК через здешевлення коротко - і довгострокових кредитів	9500,0	7780,0	81,9
Часткова компенсація вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва	3756,8	3756,8	100,0
Закладення і нагляд за молодими садами, виноградниками і ягідниками	8899,3	8899,3	100,0
Державне пільгове кредитування індивідуальних сільських забудовників	435,0	375,0	86,2
Фінансова підтримка на виконання програм селекції у тваринництві та птахівництві на підприємствах АПК і науково-дослідних господарствах	2699,4	2699,4	100,0
Фінансова підтримка фермерських господарств через механізм мікрокредитування	571,0	571,0	100,0
Реформування та розвиток комунального господарства у сільській місцевості	458,0	458,0	100,0
Агрохімічна паспортизація земель	206,0	206,0	100,0
Заходи по боротьбі з шкідниками	332,0	332,0	100,0
Фінансова підтримка на розвиток шовківництва	130,0	130,0	100,0
Фінансова підтримка підприємств АПК, що знаходяться в особливо складних кліматичних умовах	50,0	50,0	100,0
Докорінне поліпшення земель	50,0	50,0	100,0

Прийняті Президентом України і Урядом заходи забезпечили зростання у 1,1 раза цін на зерно і в 1,8 раза на продукцію тваринництва. Замість 396 грн. за тону зерна у 2004р. Микола-

ївшина у 2005р. отримала ціну після збирання врожаю — 432,8 грн. за тону, а пізніше біржова ціна складала близько 650 грн. за тону. Безумовно, це було результатом дії одного з механізмів державного регулювання, а саме — фінансової підтримки, яка посприяла поповненню обігових коштів сільськогосподарських підприємств області, отже, більш повному та оптимальному за термінами виконання технологічних операцій з виробництва сільськогосподарської продукції. За 2005 рік спостерігалось майже 100 відсоткове використання аграрними підприємствами фінансових ресурсів, що надійшли в аграрний сектор Миколаївської області з державного бюджету (табл.1).

На рівень використання державних коштів по бюджетних програмах “Фінансова підтримка виробництва продукції тваринництва і рослинництва”, “Фінансова підтримка підприємств АПК через здешевлення коротко- і довгострокових кредитів” та “Державне пільгове кредитування індивідуальних сільських забудовників” мали суттєвий вплив терміни надходження коштів та недостатній рівень підготовленості необхідної документації.

Щодо розмірів одержаної фінансової підтримки з обласного та державного бюджетів на розвиток АПК Миколаївської області, то у 2005 році було одержано 46698,6 тис.грн., що в розрахунку на 1 га ріллі становить 27,6 грн. (табл.2).

Як видно з даних таблиці 2, найбільша питома вага суми державних коштів у 2005 році була одержана сільськогосподарськими підприємствами Очаківського (11,3%) та Березанського (9,9%) районів, де переважаюча сума державної фінансової підтримки була спрямована на розвиток садівництва і виноградарства (4254 тис.грн та 3114,6 тис.грн. відповідно). При цьому, фінансова підтримка в розрахунку на 1 га ріллі в минулому році у зазначених районах області сягала 107,6 грн. (Очаківський район) та 50,0 грн. (Березанський район). Третє місце за розміром фінансування з бюджету посів Баштанській район (8,9%), сільськогосподарськими підприємствами якого у 2005 р. одержано 34,9 грн. в розрахунку на 1 га.

Таблиця 2

**Стан та структура державної підтримки підприємств АПК
у 2005 р. по господарствах Миколаївської області**

Назва районів	Фінансова підтримка, всього		Площа ріплі, тис.га	Фінансова підтримка в розрахунку на 1 га ріплі, грн.
	тис.грн.	%		
Арбузинський	2152,8	4,6	78,032	27,6
Баштанський	4166,5	8,9	119,419	34,9
Березанський	4610,4	9,9	91,964	50,1
Березнегуватський	2240,9	4,8	93,382	24,0
Братський	936,1	2,0	88,154	10,6
Веселинівський	2057,4	4,4	87,636	23,5
Вознесенський	2404,0	5,1	89,889	26,7
Врадіївський	840,8	1,8	50,095	16,8
Доманівський	2517,7	5,4	105,635	23,8
Єланецький	979,0	2,1	75,369	13,0
Жовтневий	1148,1	2,5	109,318	10,5
Казанківський	1624,1	3,5	104,253	15,6
Кривоозерський	573,4	1,2	61,195	9,4
Миколаївський	3906,9	8,4	88,879	44,0
Новобузький	1313,4	2,8	94,785	13,9
Новоодеський	1876,7	4,0	101,256	18,5
Очаківський	5264,1	11,3	48,91	107,6
Первомайський	3286,6	7,0	98,6	33,3
Снігурівський	3103,4	6,6	105,837	29,3
м. Миколаїв	1696,3	3,6	0	X
Разом	46698,6	100,0	1692,6	27,6

Слід додати, що найбільша частка (1050 грн., або 25%) одержаної допомоги в цьому районі була використана на надання фінансової підтримки фермерським господарствам.

Реалізація державної політики в аграрному секторі Миколаївської області у 2005 році дозволила досягти низки позитивних результатів, а саме:

- практично усунуто негативну практику товарообмінних операцій на аграрному ринку;
- активізовано кредитування аграрних підприємств (станом на 1 січня 2006р. отримано 238 млн.грн. кредитних ресурсів,

що майже вдвічі більше порівняно з відповідним періодом минулого року);

- триває земельна реформа (станом на 1 січня 2006р. видано 183 тис. державних актів на право приватної власності на землю, що становить 91,9% від кількості громадян, які отримали земельні сертифікати).

Висновки. Безумовно, державна фінансова підтримка — це, з одного боку, діяльність держави, що характеризується виділенням коштів з державного бюджету з метою сприяння економічному зростанню окремої галузі. Однією з таких галузей і є аграрна. З іншого боку, фінансова підтримка є одним з механізмів державного регулювання економіки. При цьому ефективність фінансової підтримки, на нашу думку, залежить від обґрунтованої програми дій щодо державного регулювання аграрного ринку.